

udeležence pa način, kako poskrbeti za okolje. Seveda bo to udeležence nekaj stalo, toda na koncu koncev bo gora čistejša in tudi vzpon sam prijetnejši.

Za enega od udeležencev je bil vzpon na vrh uresničitve sanj. Za tiste pred njim kot za tiste za njim je Everest več kot gora. Predstavlja vrh dolgotrajnega naprezanja za uveljavitev življenja. Ni pomembno, kaj se zgodi, ni pomembno, s kakšnimi težavami se soočaš, udeleženci bodo za vedno pomnili, kdaj so stali na vrhu sveta.

Članek je pisan, vsaj z mojega gledišča, nekoliko

posplošeno in še premalo poudarja nesmiselnost kupovanja nečesa, za kar ljudje niso sposobni. Tudi idealiziranje denarnih prispevkov, ki bodo rešili ekološke težave najvišjih gor, je nekoliko pretirano. Tako kot vrha ni mogoče kupiti, tudi čistoče ni mogoče povrniti le z denarjem, pač pa je zanjo potrebna zavest. In v zadnjem stavku članka bi k »udeleženci« lahko dodali pomembno besedico »uspešni«. Kajti tisti, ki precenijo svoje moči (ker so mišice morda pač manj močne kot denarnica) in se z odprave ne vrnejo, pač ne bodo obujali zmagovalnih občutkov – območje smrti je bilo v boju z denarjem močnejše.

JUBILEJ SIR EDMUNDA HILLARYJA, KI JE LETA 1953 PRVI PRIPLEZAL NA NAJVIŠJO GORO

80 LET PRVEGA OSVAJALCA EVERESTA

Od 29. maja 1953 je sir **Edmund Percival Hillary** morda edini Novozelanec, ki si je prislužil nesmrtno slavo. Kot prvi človek ni samo priplezal na najvišjo točko Zemlje, 8848 metrov visoki Mount Everest, ampak mu je tudi uspelo, da je od tod prišel domov, kar Angležu **Georgu Malloryju** leta 1924 ni uspelo (če vendarle spekuliramo, da se je smrtno ponesrečil šele med sestopom, potem ko je s soplezalcem že priplezal na vrh). Hillary je postal junak in kraljica **Elizabeta II.** mu je nemudoma podelila plemiški naslov »sir«, pozneje pa so mu dolžne časti izkazovali tudi njegovi rojaki na Novi Zelandiji – med drugim krasi njegov portret novozelandski bankovec za pet dolarjev. Knjige in dokumentarni filmi so marsikaj storili za njegovo popularnost, kar bi lahko pomenilo, da je uspešen in srečen mož.

V noči pred zadnjo etapo do vrha gore je komajda zatisnil oči. Do vrha je bilo komaj še 170 višinskih metrov, vendar je bilo treba premagati še izredno strm vzpon. Termometer je ponoči padel na ledenih 24 stopinjah pod ničlo. Tri ure sta molče stopicala po zasneženem bregu, dne 29. maja 1953 ob 11.30 pa sta Edmund Hillary in šerpa **Tensing Norgay** stala na vrhu 8848 metrov visokega Mount Everesta. Prvič je človek dokazano stal na vrhu najvišje gore sveta.

Do svoje slave ima Hillary, ki je bil letošnjega 20. julija star 80 let, zelo zadržano stališče. Introvertirani čebelar, ki je otroška leta preživel velik del v čitanju pustolovskih romanov v svoji sobici, je nekoč takole komentiral celoten cirkus v zvezi z njegovim zvezdništvom: »Midva sva vendarle priplezala samo na eno goro, ali ni tako? Novodobne gorske junake, kot so **Reinhold Messner** in drugi, bi označil kot primadone, ki hočejo biti uspešni samo na ta način, da jih ljudje neprestano slavijo.«

Na drugi strani je ugotovil, da je s predavanji in s predvajanjem diapozitivov po vsem svetu lahko zaslužil zelo veliko denarja. S tem denarjem pa si ni finančial luksuznega življenja, ampak zelo širokopotezno zasnovan program pomoči za karseda revno šerpovsko ljudstvo v vzhodnem Nepalju. Območje Himalaje trpi zaradi

vse večjega števila prebivalstva in zaradi uničevanja gozdov. Leta dolgo je Hillary skupaj s svojim bratom **Rexom** lastnoročno pomagal graditi šole, vodovodne napeljave in mostove. Tri do štiri mesece letno je tabornil na tamkajšnjem območju, da bi pomagal Šerpam.

Pri tem je moral Hillary razočaran opazovati, kako je njegovo junaško dejanje potegnilo v tamkajšnje gore kar preveč privrženecv gorniške ideje. Zdaj potuje vsako leto 17.000 trekinških turistov po himalajskem

To dejanje mu je zaznamovalo celotno življenje: sir Edmund Hillary leta 1953 na vrhu Mount Everesta.

Sir Edmund Hillary, ki je bil letošnjega 20. julija star 80 let.

območju. Z žalostjo v srcu je Hillary imenoval nekoč nedotaknjeno snežno pokrajino »najvišje smetišče na svetu« in zahteval, naj bi Everest za pet let zaprl, da bi si nekoliko opomogel in da bi ga obvarovali pred še hujšim uničenjem. Ko dandanašnji opazuje turistični bum v tem območju, včasih izrazi občutek odgovornosti in krivde zaradi te mode, ki ji je bil boter.

Pomočnik pri razvoju dela dežele Hillary, ki se je veliko udeleževal pri Unicefu in WWF, je svojo priljubljenost izkoristil tudi za kritike, ki jih je izrekel na račun politikov. V svoji avtobiografiji iz leta 1976 je napisal: »Številni ministrski predsedniki so me trepljali po ramenih,

ko pa sem jih prosil za primerno denarno sodelovanje za bolnišnico v Himalaji, so me ta trenutek nehali trepljati in od njih nisem nikoli dobil niti enega samega beliča pomoči.«

Nemški naslov knjige je »Kdor tvega, dobi«. Hillary je za Šerpe veliko dobil, osebno pa je v življenju tudi veliko izgubil. Njegova prva žena **Louise Mary**, s katero je imel tri otroke, in njegova hčerka **Belinda** sta izgubili življenje v letalski nesreči. Ko je bil Hillary v Himalaji, kjer je nadzoroval svoje projekte, gradnjo bolnišnice, nekaj šol in otroškega vrtca, se je njegova žena nenadoma odločila, da ga bo obiskala z njuno 15-letno hčerko. Letalo se je zrušilo nad Nepalom, obe sta se smrtno ponesrečili. Do začetka njegovega drugega zakona so mu proti osamljenosti pomagali viski in tablete.

Vsi so hoteli od njega zvedeti, zakaj se je takrat odločil

Edmund Hillary skupaj s šerpo Tensingom Norgayem, s katerim sta leta 1953 skupaj priplezala na najvišji vrh sveta.

za to dejanje, in vedno znova je odgovarjal, da je hotel preseči meje svojih zmogljivosti. Hotel je v življenju narediti nekaj izrednega, da mu ne bi bilo dolgčas.

Spada med največje pustolovce 20. stoletja. Do visoke starosti se je udeleževal odprav v Himalajo, na Antarktiko in na poplavna območja Gangesa. To je mož, ki ga njegovi tovariši označujejo za navdušenca, vendar nadvse resnega človeka, kot precej zadržanega možaka, ki pa je vendar pripravljen vsak trenutek pomagati.

Leta 1960 si je Hillary spet naložil izredno in nenavadno nalogo: podal se je po jetijevih sledovih. Do tega trenutka (in verjetno za vedno) se mu ni izpolnila želja, da bi srečal v zgodbe in pravljice zavito skrivnost snežnega človeka.

Leta 1984 je novozelandska vlada svojega najbolj znane državljana poslala za veleposlanika v Indijo.

Nova rekorderka

Zgodilo se je letošnjega 29. maja, ko so na najvišjo točko Zemlje, na 8848 metrov visoki Mount Everest, prišli **Cathy O'Down**, **Pemba Šerpa** in **Ian Woodall**. To ne bi bil poseben dogodek, ki bi šel v zgodovino najvišje gore sveta, saj se zdaj v primernem vremenu na vrhu vrstijo drug za drugim ne le alpinisti, ampak tudi čisto navadni planinci z visokimi gorniški ambicijami. Ta dogodek je vendarle že zapisan v zgodovino osvajanja »vrha sveta«, kajti 30-letna O'Downova je prva ženska, ki je na vrh Everesta priplezala po dveh različnih smereh.